

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Io. Baptistæ Portæ Neapolitani Magiæ Naturalis Libri
Viginti**

Della Porta, Giambattista

Frankfurt, 1607

Varij fructus, & vina medicata vt fiant. Cap. XX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70772)

Cortex floribus, rosisque confitus, fructus debitam omnes superantes magnitudinem, dulciores, odoratiores, verno tempore efflorescentes, debitum ultra tempus fructus producentes; diutiusque immorabantur, continuæ fecunditatis orbem perpetuum annum ministrabant, per quosdam gradus poma sibi succedebant: foetura interpellabatur, brachia ponderibus inclinata procumbebant, & denique sic cælum fauebat, ut pulchriorem non conspexerim.

Varij fructus, & Cina medicata et fiant.

C A P. XX.

VETERES illi summo studio, diligentiaque enixi sunt, quoniam modo diuersis antidotis vinū conderent, vsuique, si opus foret, accommodarent: neq; hoc iniuria factum, ut nil cōmoditati præstantius: & monstrat, quod eorum pars maior multa memoriæ prodidit, & curiosius, quam par fuerit, mirabilia dictu, operatuque facilia, quorum commeminit Theophrastus. Apud Heracliam Arcadiæ fit vinum, quod epotum viros dementat, & mulieres infœcundas reddit. Et simile, quod Træcensi agro ab Athenæo comprobatur. Et apud Thrasum vinum fit somniferū, & aliud arte quadam conficitur, quod epotum vigilantiores facit, varietateque vinorum condituræ, quas apud diligentiores rei Medicos, & Agriculturæ scriptores inuenies, nec scitu difficiles, nec ijs arduum fore credo, qui simplicium vires nouerint, & coniectura consequitur, ea deniq; operantur, quæ ex loci eueniunt proprietate, & utilissimum fore puto, ut ijs adhibeantur, qui medicamēta timent, & horrescunt, ut prius iucundè absorbeant, quam odissè velint. Sitque primo

Vitis theriaca quomodo fiat.

Pangendum sarmentum, ut docet Florentinus, primo & secundo Georgicorum suorum, radice tenus quatuor digitorum latitudine ima parte fissum, ablatis medullis, ipsarum vice veratrum inseratur, ac stricto diligenter vimine, terræ mandetur, vnas hæc modo dabit, quarum elus aluum præmollit, & euacuat. Vel si

efficacius vis euacuet, eadem sarmenta antidoto satia-
ta, scillæ bulbo inferendo, terra recondito, semper me-
dicamentum infundendo, assidua affusione & succo sa-
tientur imbibendo, ne tam cito vis senescat. Si autem
propomata sponte nasci vis, vt Palladius docet: E viti-
bus ipsa sarmenta ponas in vas aliquod semiplenum
portionibus, vel cōditis absinthiatis, vel rosatis, vel vio-
latis, inde terram simul resoluas ad lixiuij modum, do-
neq; sarmentum oculi in germen nouæ frondis eru-
pat, tunc sarmenta ea quouis loco, vitium cæterarum
more, depones, & tales dabit fructus. Plinius. Fit & vi-
num veratro circa vitium radices sato. Cato docet. Fit
& scammonites, mira vitium natura saporem alienum
in se trahendi. Docet & Plinius

Vinum phthorium facere.

Sic & elleborum scribitur Thaso, aut cucumis siluester,
aut scammonia, quod vinum phthorium vocant, quo-
niam abortus facit. Sed scammonium, vel niger ellebo-
rus viti inseratur. Terebra vitem pertundito, & vitigi-
neos ramos illos, quo volēs, & fiet, sic & diuersarum me-
dicamentorum vires adsciscit, &

Ficus quarum esus aluum leuigat,

fiunt, si radicibus veratrum, cum tithymalo tritum in-
ieceris, vel inserueris, sic dabit ficus poma, aluum qua-
leuigent. Sed Florentinus theriacam ficum fieri ait, fru-
ctu ex antidoto theriaca indito. Eodemque modo

Cucumeres ventri accommodos reddere

possumus, radices siluestris cucumeris contusi in aqua
porabili biduum, aut triduum macerantur, ex hoc ipso
cremore cucumeres per dies quinque irrigantur, atque
hoc quinquies fit. Amplius autem commodi aluo fi-
unt, si postquam germinauerint, radices circumfode-
ris, & veratri partem ramulis inieceris, & aggesta terra
fines. Sic

Cucurbitas purgatorias facere

eodem modo poteris, si semen per nouem dies scam-
monio maceraueris, ex Quintilijs: sed si somnum & al-
ui deiectionem moliri affectas, sic efficies

Pruna purgatoria & somnifera.

Ramum, vel totam plantam terebra, inde scammonio vel opio impleas, papyro, vel corticibus recte inuolutam relinquito, cumque matura fuerint poma, ventris deiectionem, & somnum moliantur. Docet & Cato

Vitis quomodo bonum aluum faciat.

Vinum si voles concinnare, vt aluum bonum faciat, secundum vindemiam, vbi vites ablaqueantur, quatum putabis ei rei satis esse vini, tot vites ablaqueato, & signato, earum radices circumfarrito, & purgato: veratri radices in pila contundito, eas radices ponito circum vitem, & his sterces vetus, & veterem cinerem, & duas partes terrae circumaddito, radicibus vitis terram superinijcito, hoc vinum seorsum legito. Si voles seruare in vetustatem, ad aluum mouendum seruato, non commisceas cum caetero vino. De eo vino cyathum sumito, & misceto aqua, & bibito ante coenam. Sine periculo aluum mouebit. Recentiores vitium radices emundant, & purgatorij alui medicamenti succum imponunt, & irrigant, per dies aliquot repetendo & praecipue quum gemma tumet, hoc peracto, terram radicibus ingerunt, & ante omnia diligenter cauent, ne spirante Aquilone insepultae iaceant, nam medicamentum exhaurit: vna nascetur, cuius racemi deiectioni erunt. Fit &

idem alio modo

à nobis. Plantam vsque ad medullam terebra gallica pertundito: vel intra corticem vngueta posuimus, hinc inde varijs in locis per totam trunci circumferentiam, idque tempore inoculationis, quo arbor succo turget: nam ascendens humor antidotum ad fructus feret, eosque inficit, ad pestem, purgationem, partum, mortem, & vitam.

*Quomodo fruges satis amplo foenore ex satu colligamus,
& è vineis vinum. CAP. XXI.*

VT luculentam, satisq; exoptatam coronidem huic nostro libro imponderemus, docebimus quomodo frumentacea, & leguminea satis amplo foenore è satu

colligamus, & è vineis vinum. Res profectò immensa
 utilitatis, vt ex vno modio plus cētuplo proueniāt. Sed
 ne quis, quod centuplum plus accipiet, dixerim, putet
 velim hunc exactum modiorum numerum ex vno sa-
 to collecturum: nam anno, cœlo, solo, & syderibus re-
 nuentibus, minor erit collectio, sed non tam minor,
 quin quintuplo vsitatum non superet, at his fauenti-
 bus, ex vno modio centeni quinquageni reddentur.
 Sed pollicitatio hæc nostra aliquibus paradoxum vide-
 bitur, sed si sanæ mentis essent, maximum profecto vi-
 deri deberet paradoxum, cur ex satō semodio ducentos
 modios non recipiamus, quum ex satō. & concepto a-
 cino, videamus radicem in multiplices & numerosos
 culmos fruticare, plus minus quindecim, & in spica se-
 zaginta grana contineri? mitto Byzacij Africæ solum
 Plinij, quod vno grano quadringēta paucis minus get-
 mina miserit, miseritque ex eo loco procurator Neroni
 c c c x l. stipulas ex vno grano. Sed causam venemur,
 vnde id accidere possit. Sunt qui dicāt id eui nite, quod
 pars maior iacti frumenti ex volucris, talpis, vermi-
 bus, alijsque subterraneis animalibus deuoretur. Sed
 id falsum arguitur, quod ex satō lupini modio, nō plus
 minus quindecim recipiuntur, quum lupinum impu-
 ne iaceat derelictum, ab omnibus animalibus sua in-
 grata amaritudine tutum, & suis in thecis, vaginulis-
 que plus minus centum grana contineantur. Sunt alij
 qui id cœlo ascribant, frigorū, calorumque iniurijs,
 vel imbrium frequentijs, vt nunc torpeant gelu arua,
 nunc siti infestentur, nunc in herbarum copiam luxu-
 rient, nunc macie inrabeſcant: sed hoc falsum congruit
 argumentum, quod ex maximo cœli fauore, neque ex
 vno triceni redduntur. Sed ne latius euagemur, dici-
 mus non omnia spicæ, & vaginulæ grana nasci, nam
 alia Deus ad escam animalium, alia ad semen destina-
 uit. Sunt in spicis grana, quasi abortus & degeneres fœ-
 tus, quæ non fœtificant, sed desciſcunt in vitium, sunt
 quæ è glumis in spicis emicant habitiora, quæ ad pro-
 pagationem producuntur. Præterea nec debito tempe-
 re seruntur, destituunturq; debito agricolarum opere.

Vnde

Vnde si his obuiabimus, omnia ex voto succedent. Semina enim prolixioribus radicibus implexis, longe, lateq; sub tellure serpentibus, numerosiores culmos deproment, circumundique spicis vallatis. Sponsa ergo suo viro ducatur, non ex primis, vel vltimis natis, sed è medijs, quia imbecilles sunt, ac balneo secreta, & vnguentis delibuta & pingui depasta caprarum veterum, Vulcano, & Baccho associata, cubile molle, & optime stratum calefiat, viuifico enim calore in amicam naturam cocunt, & dulcioribus amplexibus stringuntur, & hærent. Sic animata viro semina, non degenerem, sed legitimam prolem donent. Suo fœcundo lumine Luna præsit, nam ferax feracem reddit: id restat præmonendum, vxorem Baccho ducendam, non capillis destitutam, nam suo decore capite destituto spernitur à viro sponsa, neque haberet, quo noxia purgarentur, sed solum cincinnis orbetur, sic enim
 minus compta, plus suo placebit & viro.

* * *